

Talousvaliokunnan mietintö n:o 15 hallituksen esityksen johdosta laeiksi kansanterveyslain 21 §:n ja kansanterveyslain voimaannpanosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunta on 11 päivänä lokakuuta 1983 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 136.

Samassa tarkoituksessa eduskunta on 11 päivänä lokakuuta 1983 lähettänyt valiokuntaan ed. Jaatisen ym. lakialoitteen n:o 142 laeiksi kansanterveyslain 21 §:n ja kansanterveyslain voimaannpanosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Asian johdosta ovat olleet kuultavina hallitusneuvoston jäsen Raimo Salonen sosiaali- ja terveysministeriöstä, osastopäällikkö Arto Niemi lääkintöhallituksesta, terveysasiansihteeri Matti Laiho Suomen Kaupunkiliitosta, järjestösihteeri Riitta Lehtovirta Suomen Apuhoitajaliitosta, huoltopäällikkö Vilho Ruonala Invalidiliitosta sekä puheenjohtaja Pauli Toikka Tapaturma- ja Sairausinvalidien Liitosta. Käsiteltyään asian valiokunta esittää seuraavaa.

Esityksessä ehdotetaan kansanterveyslakia ja kansanterveyslain voimaannpanosta annettua lakia muutettavaksi siten, että asetuksella voitaisiin määrätä potilaalta perittäväksi korvaus lääkärin kotikäynneistä, fysikaalisesta hoidosta sekä lääkärin tai hammaslääkärin sellaisesta todistuksesta ja lausunnosta, joka ei liity potilaan hoitoon. Esitys liittyy vuoden 1984 tulo- ja menoarvioesitykseen.

Lakialoitteessa ehdotetaan edellä mainittuja lakeja muutettavaksi siten, että potilaalta voitaisiin periä maksu myös lääkärin antamasta avosairaanhoidosta.

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä talousvaliokunta pitää lakiehdotuksia pääosin tarkoituksenmukaisina, minkä vuoksi valiokunta on asettanut lakiehdotusten hyväksymisen kannalle. Valiokunta ehdottaa kuitenkin kansanterveyslain 21 §:n 1 momentin muutosehdotuksesta poistettavaksi lääkärin kotikäynnistä perittäviä maksuja koskevan kohdan. Osa kotikäynneistä tapahtuu terveydenhuoltohenkilöstön aloitteesta eikä maksupolitiikalla muutoinkaan pitäisi ehkäistä lääkärin kotikäyntimahdollisuutta, jota useissa tapauksissa on pidettävä sekä potilaan kannalta että yleensä terveystaloudellisesti tarkoituksenmukaisena ratkaisuna. Tämän vuoksi lääkärin kotikäyntien maksuttomuus tulisi edelleen säilyttää. Valiokunnan tekemän muutosehdotuksen aiheuttamat valtion menojen lisäykset ovat niin vähäisiä, ettei sillä ole vaikutusta vuoden 1984 tulo- ja menoarvioesityksen momentille 33.75.30. esitettyyn menoarvioon.

Lakialoitteeseen sisältyvät lakiehdotukset valiokunta ehdottaa hylättäviksi.

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta ehdottaa kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvä toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana, ja

että ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

kansanterveyslain 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 28 päivänä tammikuuta 1972 annetun kansanterveyslain 21 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 5 päivänä elokuuta 1983 annetussa laissa (674/83), näin kuuluvaksi:

21 §

Edellä 14 §:ssä tarkoitetut kunnan velvollisuuksien kuuluvat terveydenhuoltopalvelut ovat niiden käyttäjälle maksuttomia kuitenkin niin, että asetuksella voidaan määrätä potilaalta perittäväksi korvaus (*poist.*) fysikaalisesta hoidosta, sairaankuljetuksesta, hoitoon käytetyistä aineista ja poti-

laan ylläpidosta terveyskeskuksessa sekä lääkärin ja hammaslääkärin todistuksesta ja lausunnosta, joka ei liity potilaan hoitoon. Jos lääkinnälliseen kuntoutukseen liittyvän apuvälineen tarve aiheutuu tapaturmavakuutuslain, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain, sotilasvammalain, liiken-

nevuutuslain tai näitä vastaavan aikaisemman lain mukaan korvattavasta vahingosta tai ammatitautista, peritään potilaalle annetusta apuvälineestä sen hankintakustannukset sekä kustannukset apuvälineen uusimisesta ja huollosta.

Voimaantulo- ja soveltamissäännös

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Samalla valiokunta ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 142 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 10 päivänä lokakuuta 1983

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Rajantie, varapuheenjohtaja Laurila (osittain) ja jäsenet Alho, Eklund, Helle, Ikonen (osittain), A. Jokinen

(osittain), Jouppila, H. Kemppainen, Kulhia, Lindroos, Lähdesmäki, Mäkipää, Söderström, Tykkyläinen, Vihriälä ja Wasz-Höckert sekä varajäsen Louvo (osittain).

Vastalauseita

I

Hallitus esittää muutettavaksi kansanterveyslain 21 §:ää ja kansanterveyslain voimaannpanosta annetun lain 3 §:ää siten, että asetuksella voitaisiin määrätä potilaalta perittäväksi korvaus lääkärin kotikäynniltä, fysikaalisesta hoidosta sekä lääkärin tai hammaslääkärin todistuksesta ja lausunnosta, joka ei liity potilaan hoitoon.

Voimassa olevan kansanterveyslain voimaannpanosta annetun lain 3 §:n 4 momentin nojalla terveyskeskusten lääkäriissäkäynnit ovat olleet maksuttomia vuodesta 1981 alkaen. Kansanterveyslain 21 §:ssä säädetään, että kansanterveyslain 14 §:ssä tarkoitetut kunnan velvollisuuteen kuuluvat terveydenhuoltopalvelut ovat niiden käyttäjille maksuttomia kuitenkin niin, että asetuksella voidaan määrätä potilaalta perittäväksi korvaus sairaankuljetuksesta, hoitoon käytetyistä aineista ja terveyskeskusten toimesta hankituista apuvälineistä sekä potilaan ylläpidosta terveyskeskuksissa.

Terveydenhuollon menojen osuus bruttokansantuotteesta on kasvanut voimakkaasti. Terveyskeskusten käyntimaksujen poistamisella on puolestaan ollut kielteinen vaikutus terveydenhuollon sektorin kehittämiseen. Erityisesti suurissa

kaupungeissa tulisi kiireesti voida helpottaa terveyskeskusjonoja vaikeasti sairaiden kohdalla. Valtakunnallista terveydenhuoltoa koskeissa suunnitelmissa painotetaan avohoidon merkitystä. Valiokunnan mietintö on kuitenkin ristiriitainen esittäessään hoidosta ja tutkimuksesta kerättäväksi maksuja, mutta jättää ensikäynnin terveyskeskuksissa maksuttomaksi. Ensisijaisesti tulisi maksun kuitenkin kohdistua juuri ensimmäiseen käyntiin.

Terveyskeskusmaksu toteuttaisi osaltaan kansalaisten omavastuuta terveytensä huollosta. Jo 20 markan terveyskeskusmaksulla saataisiin noin 160 miljoonan markan maksukertymä vuodessa. Valtion- ja kunnallistalouden nykytilanne osoittaa, ettei tulevaisuudessa pystytä huolehtimaan terveydenhuollon palvelujen tasapuolisesta tuottamisesta.

Vuoden 1980 valtiopäivillä hallitus esitti kansanterveyslakiin muutosta, jonka tarkoituksena oli vuoden 1981 alusta lukien periä 10 markan suuruisia käyntimaksua, 18 markan suuruisia kotikäyntimaksua sekä 15 markkaa lääkärintodistuksesta tai -lausunnosta. Eduskunnassa esitys äänestettiin kuitenkin lepäämään yli vaalien eikä

lakia voitu vaalien jälkeen voimaantulosäännöksestä johtuen hyväksyä.

Edellä esittämämme perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen 21 § hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

21 §

Edellä 14 §:ssä tarkoitetut kunnan velvollisuu-
teen kuuluvat terveydenhuoltopalvelut ovat ni-
den käyttäjälle maksuttomia kuitenkin niin, että
asetuksella voidaan määrätä potilaalta perittäväksi
korvaus *lääkärin toimesta annetusta avosairaan-*

hoidosta, fysikaalisesta hoidosta, sairaankuljetuk-
sesta, hoitoon käytetyistä aineista ja potilaan
ylläpidosta terveyskeskuksessa sekä lääkärin ja
hammaslääkärin todistuksesta ja lausunnosta, jo-
ka ei liity potilaan hoitoon. Jos lääkinnälliseen
kuntoutukseen liittyvän apuvälineen tarve aiheu-
tuu tapaturmavakuutuslain, maatalousyrittäjäin
tapaturmavakuutuslain, sotilasvammalain, liiken-
nevakuutuslain tai näitä vastaavan aikaisemman
lain mukaan korvattavasta vahingosta tai ammat-
titaudista, peritään potilaalle annetusta apuväli-
neestä sen hankintakustannukset sekä kustannuk-
set apuvälineen uusimisesta ja huollosta.

Helsingissä 10 päivänä marraskuuta 1983

Riitta Jouppila

Anna-Kaarina Louvo

II

Kansanterveyslain 21 § muutos, jota hallitus
esittää, merkitsee puuttumista koko kansanter-
veyslain perusasettamusta vastaan. Perusasetta-
muksenahan oli vuonna 1972, kun kansanter-
veyslaki säädettiin, että asteittain siirryttäisiin
maksuttomaan perusterveydenhuoltoon. Kun
terveyskeskusmaksut, hammaslääkäri- ja vuode-
osaston päivämaksuja lukuunottamatta, ovat ol-
leet poistettuna pari vuotta, merkitsee valiokun-
nan enemmistön kanta asettumista uusien mak-
sujen kannalle, jotka koskisivat lääkinnällistä
kuntoutusta ja lääkäreiden ja hammaslääkäreiden
todistuksia, jotka eivät liity potilaan hoitoon.
Kuntoutusmaksu esitetään hallituksen peruste-
luissa säädettäväksi 10 markaksi kerta ja todistus-
maksu 20 markaksi.

Helsingissä 10 päivänä marraskuuta 1983

Sten Söderström

Maksuttomuusperiaatteen asteittainen romutus
on tämän ehdotuksen päämääränä ja tätä kansan-
terveyslain perusasettamusta vastaan asettuva
päämäärä ei ole kansan suuren enemmistön etu-
jen mukaista emmekä me voi tällaista siksi hy-
väksyä. Lähdemme siitä että kansanterveyslain
maksuttomuusperiaate tulisi ulottaa yhä uusiin
toimintoihin, viime kädessä siten, että kaikki
kansanterveyslain pohjalta kerättävät maksut
poistuisivat.

Edellä olevan perusteella esitämme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Esko Helle

